

9. Ghobbe, S., & Nohekhan, M. Mental Perception of Quality: Green Marketing as a Catalyst for Brand Quality Enhancement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/2312.15865>

10. Mohammadi, E., Barzegar, M. M., & Nohekhan, M. The Green Advantage: Analyzing the Effects of Eco-Friendly Marketing on Consumer Loyalty [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/2312.16698>.

11. Deloitte. Global Consumer Insights Survey: Sustainability and the Green Consumer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.deloitte.com/global-consumer-insights>.

УДК 336.77:502.131.1

Маринчак Л. Р., к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Нікітченко В., здобувач першого (бакалаврського) рівня
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

РОЗВИТОК ВІДПОВІДАЛЬНОГО КРЕДИТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах глобальних трансформацій зростає потреба у переосмисленні підходів до фінансової діяльності, зокрема до кредитування як одного з ключових механізмів стимулювання економічного розвитку. Традиційні моделі надання кредитів поступово поступаються місцем новим, більш етичним і відповідальним підходам, що враховують не лише фінансові ризики, але й соціальні та екологічні наслідки. Саме в цьому контексті концепція відповідального кредитування набуває особливого значення.

Водночас міжнародна спільнота визнала необхідність досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР), визначених ООН, як основи для формування справедливого, безпечного та екологічно збалансованого майбутнього. Розвиток відповідального кредитування стає потужним інструментом реалізації цих цілей через підтримку екологічних ініціатив, сприяння соціальній справедливості та підвищення фінансової інклюзії.

Сталий розвиток — це концепція, що передбачає збалансований розвиток економіки, соціальної сфери та екології. В цьому контексті особливої актуальності набуває відповідальне кредитування, яке враховує не лише фінансову вигоду, а й довгострокові наслідки для суспільства та навколишнього середовища.

Відповідальне кредитування — це концепція надання та отримання кредитів, що базується на етичних, соціальних та економічних принципах. Вона передбачає дотримання інтересів як кредитора, так і позичальника з метою забезпечення фінансової стабільності та довіри на ринку [1].

Ідея відповідального кредитування не є новою, однак її системне формування як частини глобального фінансового порядку почалося наприкінці XX століття. Перші етапи розвитку пов'язані з рухом за етичні інвестиції у 1970-х роках, коли інвестори почали звертати увагу не лише на прибутковість, але й на соціальні та екологічні наслідки своєї діяльності.

З початку 2000-х років концепція відповідального фінансування почала систематизуватись. Значну роль у цьому відіграли міжнародні ініціативи, серед яких можна виокремити:

- Принципи Екватора (2003) — добровільний стандарт для фінансових установ щодо управління екологічними та соціальними ризиками в проєктному фінансуванні;
- Цілі сталого розвитку ООН (2015) — стали потужним стимулом для інтеграції принципів відповідального кредитування у глобальну фінансову практику;
- ESG-підходи (Environmental, Social, Governance) — стали основою для оцінки не лише компаній, а й кредитоспроможності проєктів, з точки зору їхньої відповідності сталому розвитку.

Відповідальне кредитування ґрунтується на принципах етичності, прозорості, оцінки ризиків та підтримки проєктів, що мають позитивний соціальний та екологічний вплив. Його інтеграція у фінансову практику дозволяє забезпечити доступ до ресурсів для вразливих верств населення, сприяє зростанню малого бізнесу, а також стимулює реалізацію інноваційних екологічних ініціатив.

Історичний розвиток цього підходу — від мікрокредитування до впровадження ESG-критеріїв та міжнародних стандартів, таких як Принципи Екватора чи Глобальний договір ООН — свідчить про його дедалі більшу роль у світовій економіці [3].

У контексті ЦСР відповідальне кредитування забезпечує:

- подолання бідності (ЦСР 1) через доступ до фінансів;
- гендерну рівність (ЦСР 5) шляхом сприяння участі жінок у підприємництві;
- економічне зростання та гідну працю (ЦСР 8) через підтримку МСП;
- інновації та інфраструктуру (ЦСР 9), кредитуючи сталий бізнес;
- боротьбу зі зміною клімату (ЦСР 13), фінансуючи "зелені" проєкти.

Сучасні тенденції демонструють впровадження ESG-підходів у кредитну політику банків, підвищення прозорості фінансових операцій, цифровізацію та орієнтацію на соціальні інновації. Банки дедалі частіше оцінюють проєкти не лише з позицій фінансової вигоди, а й з урахуванням соціального та екологічного впливу [4].

Таким чином, відповідальне кредитування перетворюється на потужний інструмент досягнення сталого розвитку як у глобальному, так і в національному вимірі. Його інтеграція у фінансову практику є не лише проявом етичної відповідальності, а й необхідною умовою побудови стійкої, справедливої та екологічно безпечної економіки майбутнього.

Систематизація міжнародних стандартів, зростаюча роль ESG-критеріїв, розвиток цифрових технологій та етичних практик у банківській справі — усе це свідчить про те, що відповідальне кредитування стає невід'ємною частиною глобальної економіки. Водночас, воно вимагає не лише нових інструментів і регуляторних підходів, а й формування фінансової культури серед населення.

Перехід до сталого розвитку можливий лише за умов інтеграції відповідального кредитування в усі рівні фінансової системи — від мікрофінансування до міжнародних інвестиційних програм. Відтак, роль кредитних установ змінюється: вони стають не просто джерелами капіталу, а активними учасниками соціальних змін та екологічної трансформації.

Перелік використаних джерел

1. Національний банк вітає ухвалення закону, який запроваджує відповідальне кредитування в Україні. *Офіційний вебсайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vitaye-uhvalennya-zakonu-yakiy-zaprovadjuje-vidpovidalne-kredituvannya-v-ukrayini>
2. Концепція відповідального кредитування — чому важливо встановити дієве регулювання у сфері споживчих позик. *Інтерфакс-Україна*. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/907284.html>
3. Гуляєва Л.П. Впровадження принципів сталого розвитку у банківському секторі економіки України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2010, №.119. С.63 - 67.
4. Перша річниця глобальних принципів ООН з відповідального банкінгу. URL: <https://www.ukrgasbank.com/news/12516-pervaya-godovschina-globalnyh-printcipov-oon-po-otvetstvennomu-bankingu>

УДК 657

Мостова С. Г., студентка
освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Долішня Т. І., к.е.н., доцент
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Необхідне вдосконалення податкових підходів до охорони навколишнього середовища. Зростання промислового виробництва та збільшення негативного впливу на екологію призводять до необхідності контролю викидів та інших забруднюючих чинників. У сучасних умовах екологічний податок стає важливим інструментом екологічної політики,